

Rovné postavení před zákonem

Článek 12 CRPD

Praha

Červen 2010

Michael Bach

Canadian Association for Community Living

Co je Právo na právní způsobilost?

Článek 12:

1. **Právo** člověka na právní subjektivitu a
2. způsobilost k právním úkonům na rovnoprávném základě s ostatními.
3. **Povinnost státu** poskytnout podporu a
4. záruky v opatřeních týkajících se právní způsobilosti

Právní způsobilost: rozhodování v oblastech

Zdravotní
péče

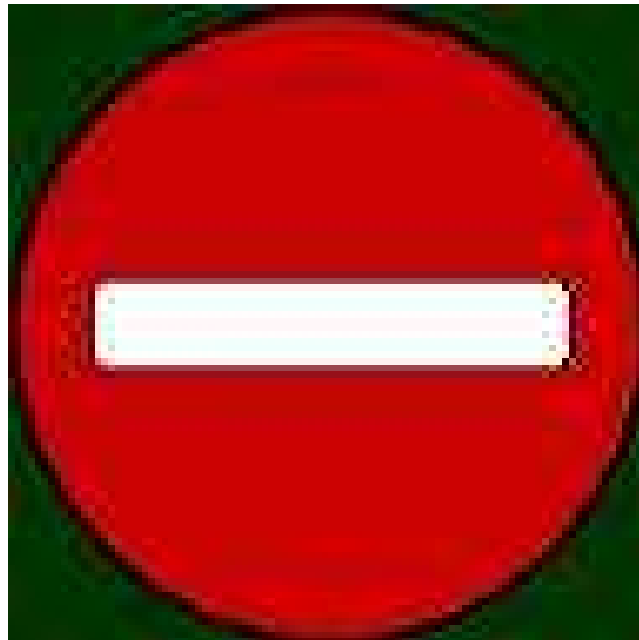
Finance/Majetek

Osobní život — kde a jak žít,
pracovat, být podporován;
vztahy

Problém, jehož se čl. 12 týká:

Uznání práva na právní způsobilost nezahrnovalo lidi s duševním, kognitivním, nebo psychosociálním postižením ... což bylo na újmu jejich sociální a právní osobnosti.

Článek 12
nám dává
zelenou pro
inkluzivní
přístup k
právní
způsobilosti.

Abychom mohli rozvinout inkluzivní přístup k právní způsobilosti, musíme se znovu zamyslet nad tím „KDO“ ji vykonává a „JAK“.

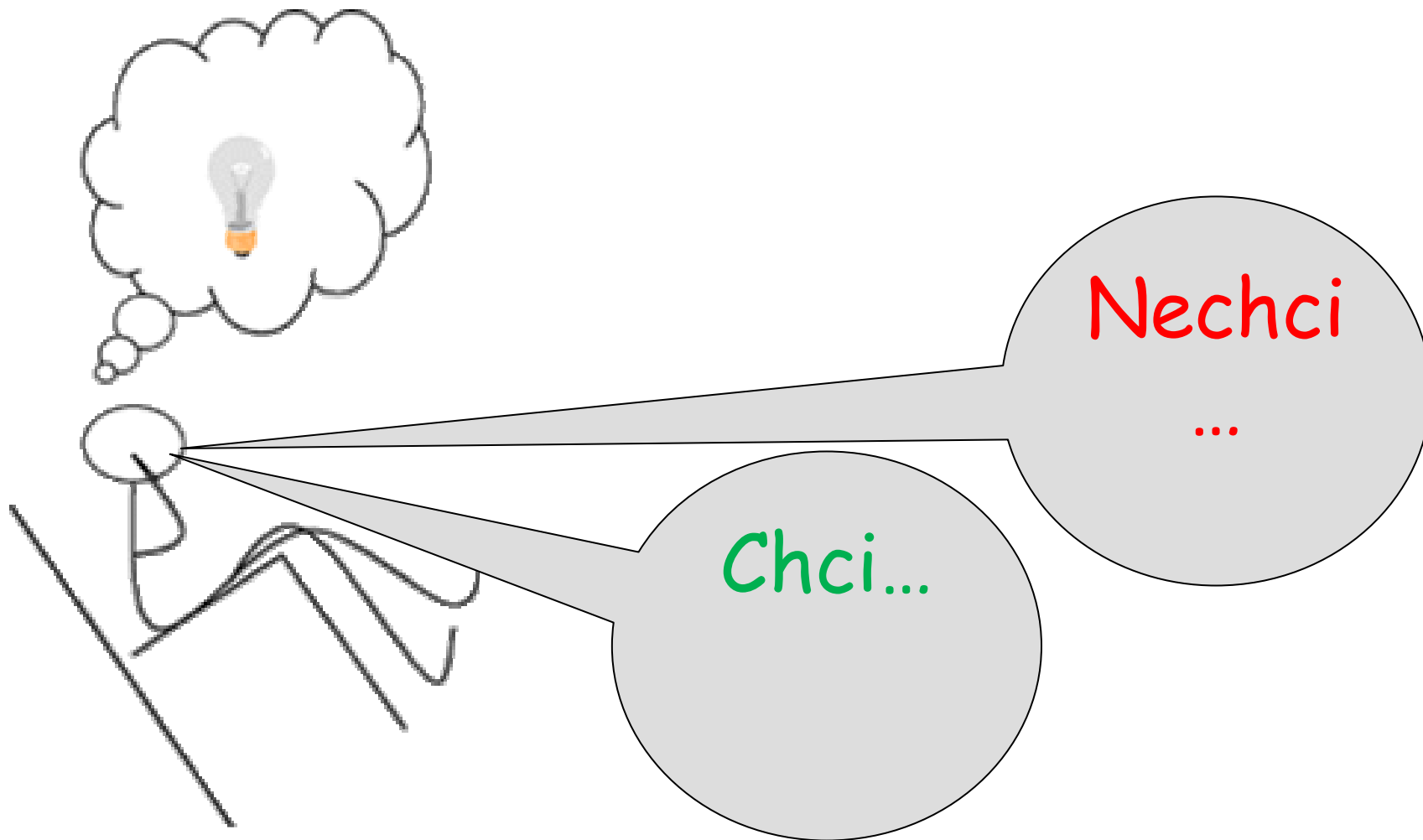
Obvyklé „Kritérium osobnosti“:

Člověk je sám schopen

- rozumět informacím nutným pro rozhodnutí
- uvědomit si všechny důsledky volby
- sdělit rozhodnutí ostatním

Existují i jiná kritéria uznání osobnosti ...

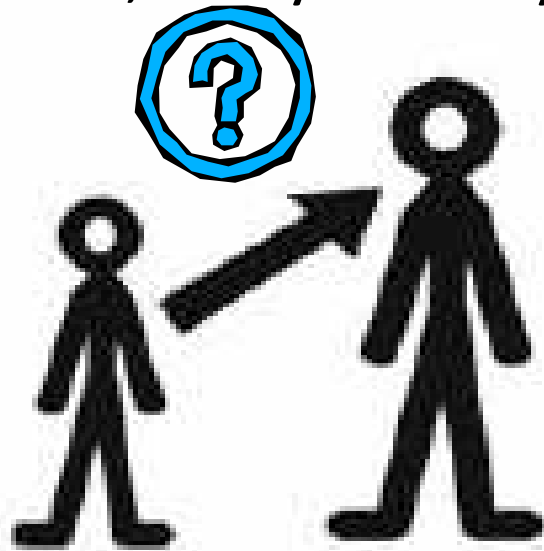
**Ten, kdo jakkoliv dokáže projevit
ostatním své přání a vůli**

Ten, kdo má osobní identitu v čase

Člověk, který je rozpoznán jako osoba identická v průběhu času (kontinuita osobnosti)

Rodina a přátelé mohou sdělit „příběh“ jeho života, který dává význam jeho úkonům a chování.

Growing up

Principy inkluzivního přístupu k právní způsobilosti

- Všichni lidé mají vůli – kterou mohou sami vyjádřit... nebo může být sdělena a popsána jinými
- Vůle a přání člověka tvoří základ pro kompetentní rozhodování

Lidé nejsou nekompetentní či nezpůsobilí – procesy rozhodování ano ...

... Principy

- Všichni lidé mají potenciál rozvíjet své schopnosti
- Zájmy a odpovědnost ostatních stran samy o sobě neospravedlňují zbavení osoby práva se rozhodovat

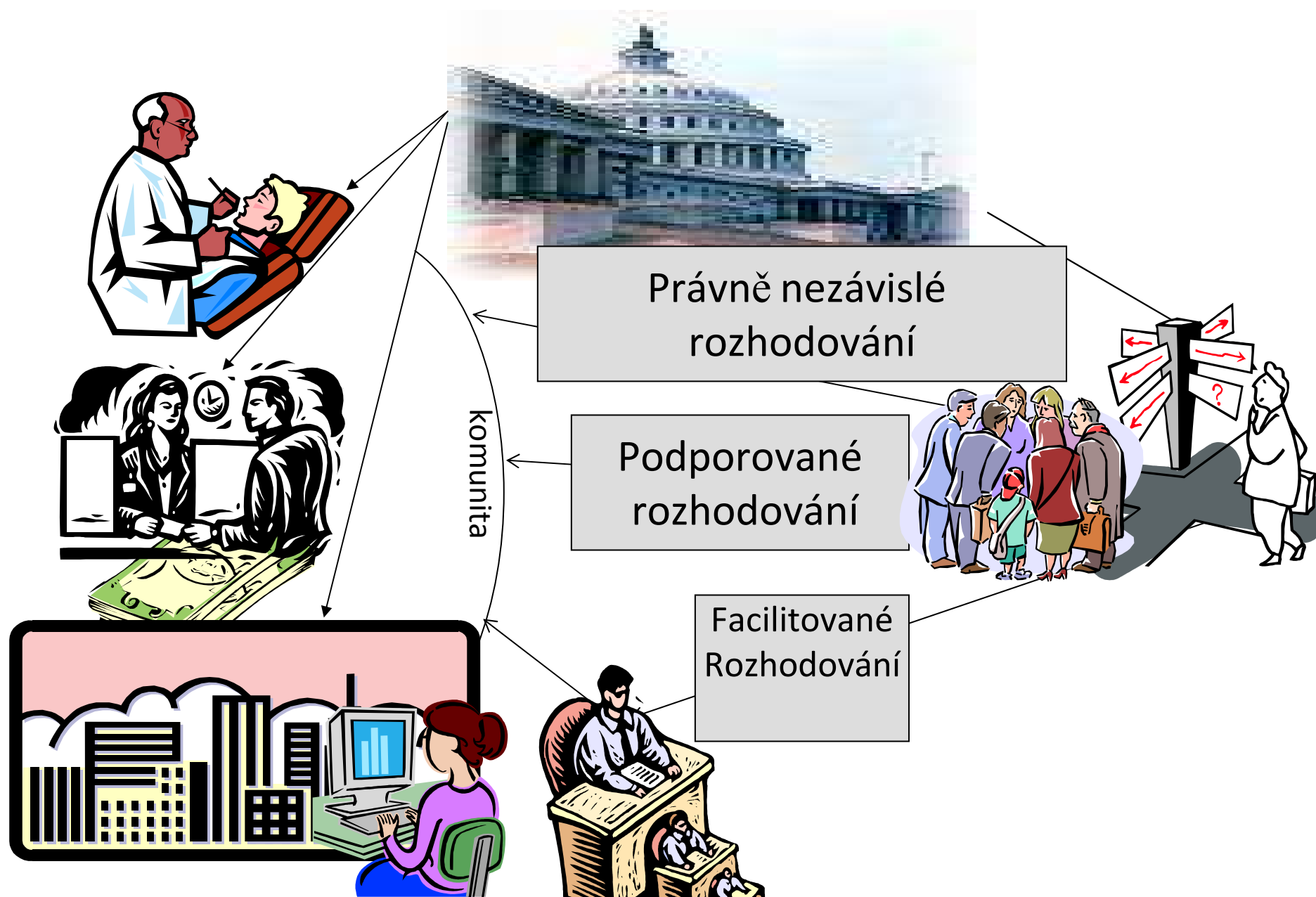
„KDO“ vykonává právní způsobilost?

*Dospělý/zletilý – u něhož, alespoň,
jedna další osoba může popsat jeho
vůli a přání.*

Typy podpory při rozhodování

- Životní plánování – při významných rozhodnutích
- Nezávislé právní zastoupení – poradenství a řešení sporů s jinými osobami
- Komunikační a tlumočnická – asistence při komunikaci
- Reprezentační – pomáhá reprezentovat osobu ostatním
- Budování vztahů – facilitace osobních vztahů a sítě podpůrců/reprezentantů
- Administrativní – podpora při plnění dohod

Typy rozhodovacího statusu

Zavedení podpůrných sítí a reprezentantů do práva, politik a praxe

komunita

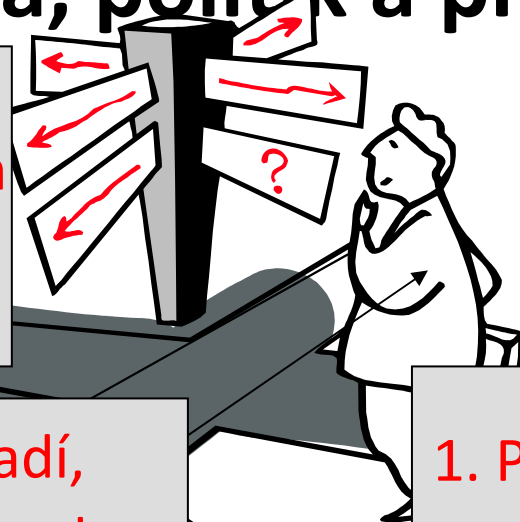
3. Právo/politika ukládá ostatním stranám povinnost úprav, přizpůsobení

5. Reprezentanti naslouchají, radí, pomáhají komunikovat a spojovat

4. Reprezentanti zvolení či ustanovení

2. Právo a politika zajišťují postavení reprezentatů, podporu, registraci & monitoring

1. Právo/politika uznává právo na podporu, ochranu před zneužitím, zastoupení, na odvolání

Dohody o reprezentaci

- Formulář, z něhož je patrné:
 - kdo bude reprezentantem
 - kdo bude pozorovatelem (monitor) reprezentanta a procesu rozhodování
 - zvláštní způsoby komunikace, vyjadřování

Test 'nezpůsobilosti' pro uzavření dohody o reprezentaci

- jestli člověk vyjadřuje přání mít reprezentanta, který by činil, pomáhal činit nebo přestal činit rozhodnutí;
- jestli člověk dává najevo výběr a preference a dokáže vyjádřit pocity schválení nebo neschválení jiné osoby;
- jestli si je vědom, že uzavření dohody nebo změna či zrušení některého z jejích ustanovení znamená, že reprezentant může činit nebo přestat činit rozhodnutí nebo volby, které ho budou ovlivňovat ;
- jestli má člověk s reprezentantem vztah, který je charakterizován důvěrou.

Representation Agreement

In accordance with the *Representation Agreement Act* R.S.B.C. 1996 c. 405 as amended ("*RA Act*"), this Representation Agreement ("Agreement") is made on _____, 20____
(month, day) (year)

Adult's information:

This Representation Agreement belongs to

(PRINT adult's legal first, middle and last names. Indicate "commonly used name" E.g. Patricia Jane Smith "Pat")

of

(current address)

phone: _____

(area code + number)

date of birth: _____

(month, day, year)

Naming of representative:

I choose the following person to be my representative,

Representative: _____

(PRINT full name of representative)

of

(current address)

who is my

(relationship to adult: spouse, sister, friend)

phone: _____

(area code + number)

Authority of representative:

My representative is authorized to assist me to make decisions or to make decisions on my behalf for any and all of the following standard powers under Section 7 of the *RA Act*:

- routine management of my financial affairs, as defined in the regulation in effect on the date this Agreement was made;
- obtaining legal services and instructing counsel to begin proceedings (except divorce) or to continue, compromise, defend or settle any legal proceedings on my behalf;
- minor and major health care as defined in the *Health Care (Consent) and Care Facility (Admission) Act* including but not limited to decisions about medications, tests, assessments, immunizations, surgery, dental care, occupational therapy, physiotherapy, as required for therapeutic, preventive, palliative, diagnostic, cosmetic or other purpose related to health and including a plan for minor health care or participation in a medical research program approved by an ethics committee designated by regulation;
- personal care, including but not limited to decisions about where I live and with whom including admission to a care facility or other types of supported living including hospice or palliative care, assessment and planning for support or services, arranging and managing support or services, managing staff in my employ, diet, exercise, education, personal safety and participation in activities.

As provided in Section 18 of the *RA Act*, my representative has the right to all information and documents to which I am entitled and that relate to the representative's areas of authority.

Naming of monitor:

I appoint the following person to be the monitor,

Monitor: _____

(PRINT full name of monitor)

of

(current address)

who is my

(relationship to adult: spouse, sister, friend)

phone: _____

(area code + number)

Při neshodě:

Jak rozhodneme, kdo získá
jaký rozhodovací status a
jakou podporu a pro jaká
rozhodnutí?

Právně nezávislý

S využitím podpory při rozhodování a
přiměřenými úpravami na druhé straně.
Je pak druhá strana schopna porozumět
vůli/úmyslu dotyčného v míře nutné pro
uzavření smlouvy?

Bez formálně ustanovené reprezentace.

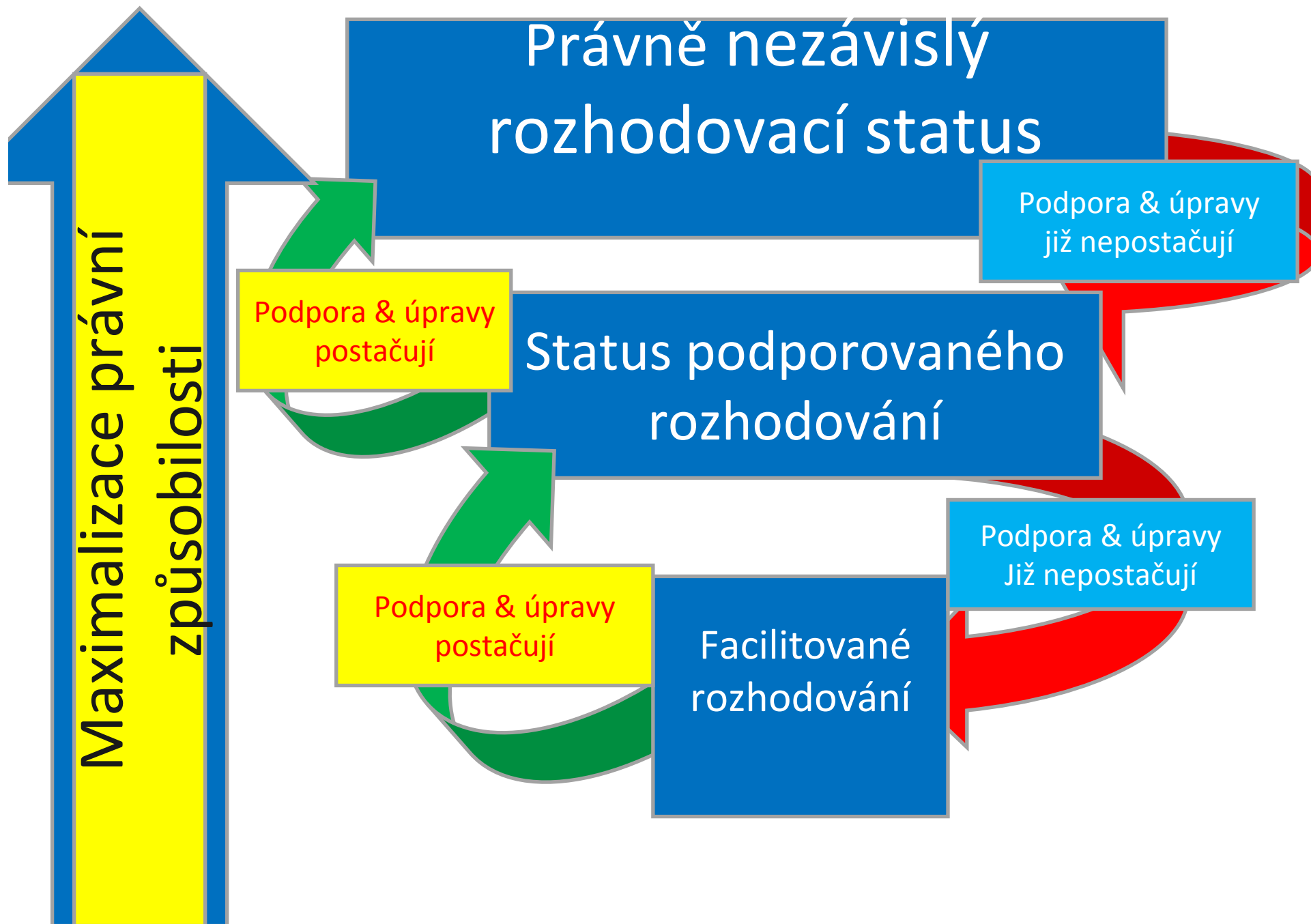
Podporované rozhodování

Není-li právně nezávislý,

- Existuje osoba(skupina osob) která dotyčného zná a rozumí mu a zavázala se ho reprezentovat a asistovat mu? Nebo
- Je možné ustanovit někoho, s kým by dotyčný mohl komunikovat, a kdo by mu asistoval?
- Je dotyčný schopen určit reprezentanta/síť , aby mu asistovali při vyjádření vůle/při rozhodování? Nebo

Facilitované rozhodování

Pokud nelze, pak, jako poslední možnost, určit **facilitátora** – dočasně, ad hoc, aby facilitoval přijetí potřebného rozhodnutí, založeného na nejlepším porozumění přání dotyčného, a to s trváním povinnosti usilovat o vytváření podpory při rozhodování – zejména osobních vztahů.

Záruky – Proč?

Přemíra ochrany

nebo

Nedostatek ochrany

Jak najdeme správnou rovnováhu?

Záruky: Principy

- Respektování autonomie osoby a práva činit vlastní rozhodnutí
- Důstojnost a integrita osobnosti – právo na soukromí, tělesnou integritu, individuální osobnost a identitu
- Povinnost chránit před podstatnými a vážnými riziky, zneužitím, zanedbáním

Oblasti záruk:

- Přístup k podpoře a přiměřeným úpravám nutným pro rozhodování
- Integrita procesu rozhodování – pro nezávislé, podporované a facilitované
- Ochrana před podstatnými a vážnými riziky, zneužitím, zanedbáním

Hlavní záruky

1. Právní zakotvení komunitní agentury pro:

- Poskytování informací a asistence pro podporu a opatření k podpoře rozhodování
- Udržování kompletního aktuálního registru všech existujících podpůrců; reprezentantů, facilitátorů a pozorovatelů

Hlavní záruky

2. Správní soud s pravomocí:

- Přijímat podněty/stížnosti jednotlivců, třetích stran, podpůrců, dotčených osob
- Rozhodovat o státem poskytované podpoře a nutných opatřeních
- Rozhodovat o rozhodovacím statusu v konkrétních případech – nezávislé, podporované nebo facilitované – tzn. „je dotyčný schopen sám posoudit a porozumět“, s podporou a úpravami?

Hlavní záruky

2. Správní soud – pokračování...

- ustanovovat „spolurozhodující osoby“ a facilitátory, určovat podmínky a omezení jejich činnosti a povinností
- ustanovovat pozorovatele tam, kde okolnosti nasvědčují, že podpůrci či facilitátoři neplní své povinnosti
- Právní úprava umožňující přezkum rozhodnutí správního soudu

Hlavní záruky

3. Úřad pro právní způsobilost a podporu

- působí jako facilitátor poslední instance
- působí jako pozorovatel poslední instance
- prošetřuje obvinění ze zneužití a zanedbání
- plánuje potřebnou podporu v situacích, kdy lidé jsou nebo mohou být vystaveni zneužití a zanedbání a je důvod se domnívat, že jejich schopnost činit a naplňovat rozhodnutí bude takovouto podporou posílena.

Hlavní záruky

4. Přístup k právnímu zastoupení

Pro každého, o jehož rozhodovacím statusu či schopnosti se jedná. Zástupce by měl:

- radit lidem o jejich právu na rozhodování a podporu
- poskytovat informace v souvislosti s procesem
- asistovat lidem při přijímání rozhodnutí a jeho sdělování
- vysvětlit účastníku řízení ve věci rozhodovacího statusu či podpory smysl a dopady tohoto řízení

Hlavní záruky

5. Přístup k právnímu poradenství

- pro reprezentaci před správním soudem

6. Přístup k dohledu

- každý, komu je určován rozhodovací status nebo se tvoří dohoda, si může určit pozorovatele, aby dohlížel, zda podpůrci a facilitátoři plní své právní povinnosti

Hlavní záruky

7. Právní zakotvení povinností podpůrců a facilitátorů

- dávat podněty, informovat a podávat zprávy příslušné autoritě podle potřeby
- dokládat jak usiluje o budování osobních vztahů těch, kdo mají facilitovaný status

Záruky: Přístup k podpoře and úpravám

Spory řešené komunitní agenturou nebo soudem

- Je dotyčný člověk schopen dosáhnout potřebných úprav a podpory – životní plánování, nezávislé právní zastoupení atd.?
- Právní nezávislost: Dokáže dotyčný člověk posoudit a porozumět smyslu a důsledkům konkrétního rozhodnutí – je třeba větší podpory a úprav? Jiný rozhodovací status?
- Co člověk chce? Konflikty mezi podpůrci/facilitátory?

Vytváření záruk integrity rozhodovacího procesu

- Určit povinnost poskytovat podporu a úpravy
- Právně upravit odpovědnost třetích stran
- Vyžadovat pozorovatele pro osoby podporované /facilitované
- Zajistit přístup k nezávislému zastoupení a budování vztahů
- Zajišťovat přijímání a vyřizování podnětů a stížností na nedostatečnou podporu a neplnění povinností facilitátorů a podpůrců.

Vytváření záruk: proti riziku, zneužití, zanedbání

Právní nezávislost

- Je člověk schopen právně jednat samostatně? Porozumět a posoudit rizika a dopady? Pokud ano...
- Vystavují ho vlastní nebo cizí rozhodnutí či nerozhodnutí podstatnému riziku zranění nebo jiným závažným následkům? Pokud ano, je třeba individuálně zkoumat možnosti podpory a přijmout potřebná opatření.
- Má situace potenciálně vážné riziko – újma jemu nebo ostatním? Pokud ne, a je právně nezávislý, hledání končí. Lidé si mohou zvolit riziko.

... proti riziku, zneužití, zanedbání

Právně nezávislý

Pokud jednání vystavuje ostatní podstatnému riziku újmy nebo jiným závažným následkům, zkoumají se možnosti:

- Nařízení podpory
- Intervence podle zvláštního zákona a/nebo trestních předpisů
 - Nezodpovězené otázky:
 - Omezující opatření?
 - Nedobrovolné zadržení nebo léčba?

Záruky – riziko, zneužití, zanedbání

Status podporovaného nebo facilitovaného rozh.

- Dopadají nebo dopadnou pravděpodobně na dotyčného jiné závažné následky?
- Pokud ne, poptávka končí...
- Pokud ano, došlo k porušení povinností na straně podpůrců či facilitátorů
 - Neúmyslné porušení? – nařízení podpory
 - Úmyslné porušení? – změna podpůrce
/facilitátora

Záruky – riziko, zneužití, zanedbání

Status podporovaného nebo facilitovaného rozh.

Pokud jednání vystavuje ostatní podstatnému riziku nebo jiným závažným následkům, ptejte se:

- Úmyslné nebo neúmyslné porušení?
- Jaká podpora je zapotřebí ?
- Je třeba jiné intervence podle zvláštního zákona a/nebo trestních předpisů?
 - Nezodpovězené otázky:
 - Omezující opatření?
 - Nedobrovolné zadržení nebo léčba?

Záruky

- O větších ne-léčebných lékařských zásazích nemůže rozhodovat člověk se statusem jiným, než právně nezávislým.
 - Pokud je sporné, zda je zásah léčebný nebo ne, je třeba, aby rozhodl soud.